

re, & pro dignitate consequi valeat. Dabit igitur inpraesentiarum mihi veniam Parentis tui virtus, & dignitas, ut ad res tuas breviter explicandas, & quodammodo percurrendas me referam. In quo illud abs te deprecor, ut si quid in dicendo, vel praeterierim, vel minus pro dignitate dixerim, si minus re ipsa, voluntate, atque animo tuis laudibus satisfactum fuisse existimes. Etenim si summi Viri parentis tui praecipua facta, & divinas virtutes nemo quamvis magnus Orator satis enarrare, & illustrare possit: Quid mihi in te accidere necesse est? qui rebus tuis gestis non tu quidem illas obscurasti, sed innumerabilium rerum magnitudine splendorem, ac lumen attulisti, ut etiam, si obscurissima fuissent, quae certè fuerunt illustrissima, e tenebris in lucem eduxisse potueris. Unde igitur principium fuimus? ab ineunte aetate scilicet, & a primis ut Graeci dicunt unguiculis: cuius quidem aetatis recordatio eo tibi suavior esse debet, quo tantae laudis, ac virtutis fundamenta abs te facta sunt.

Non enim ut plerique solent eam aetatem inertia, ac desidia, ludis, atque otio traduxisti; sed ut per aetatem potuisti statim equitare, jaculari, sagittare, cetera militaria munera obire didicisti. In quo cum parentis tui singularis prudentia, & pietas laudari debet, tam verò egregia ingenii tui indoles, & probitas admirabilis primo omnibus elucere coepit. Nam quae ceteri longo usu, & exercitatione vix strenuè, atque aptè efficere possunt, ea tu prima illa aetate facillè, & commodissimè iudicio omnium, & admiratione efficiebas. Nemo te melius equitare, nemo fortius jaculari, nemo artificiosius sagittare, nemo denique ullo in militandi munere par esse omnino inveniebatur.

Quibus rebus tantum roboris, tantum virium, tantum agilitatis, tantum celeritatis adeptus es, ut ad lubeundos omnes labores incredibilem corporis firmitatem affectus videreris, ut qui te milites inuenerunt, non solum te paternae disciplinae alumnum dicerent, sed illius robor, ac ceteras corporis virtutes in te facillè recognoscerent. Quis igitur miretur, prima illa tua aetate, summo studio, ac diligentia Patris ita constituta, imbuta, firmata: (non enim quamquam corpus exercebas, non tamen una simul animum quoque literis erudiebas), quis inquam admiratione ulla decipi possit, si quantum prima aetate puerilibus studiis, atque exercitationibus ceteris praestitisti, reliquis quoque aetatibus, ac vitæ partibus virtute, prudentia, modestia, magnitudine animi ceteros omnes superasti? Hac igitur disciplina, atque huiusmodi studiis cum rudimenta pueritiae posuisses, nec ut plerique solent delictis, aut voluptatibus, non somno, aut otio pueriles annos perdidisses, jam laborum, vigiliarum, inediae, sitis, caloris, frigoris non solum per aetatem, sed usu, & industria patientissimus effectus, tantum consecutus es, ut & milites patris commilitones tui admirarentur, & summus Imperator maximam spem, quam de te puero concepisset, in dies maiorem, atque ampliolem susceperet. Itaque si quid maioris negotii, aut laboris, aut gravioris periculi suscipiendum foret, huic muneri te potissimum ex omnibus praeficiendum censebat: qua in re nunquam illum de te sefellit opinio. Nam non minus prudentiae, atque consilii in re suscipienda, quam audaciae, atque animi in-

Tom. XXV.

A exequendo, ac resistendo semper animadvertit.

Quamobrem aut superato fortiter hoste victor cum summa laude, aut conservatis militibus, atque integris copiis, cum aut virtute hostibus restitisse, aut insidiis te subripuisses, non misorem prudentiae, quam fortitudinis laudem reportans in Castra redibas, ut quae aetate ceteri usum militiae Ducibus suis parendo consequi solent: eo tu tempore alios duceres, atque ita duceres, ut nihil offensionis acciperes; nunquam verò ut exercitatissimus Imperator non victoriam reportares. Non minus igitur in te spei prudentissimus Imperator pater tuus, quam quondam Carthaginensium Dux Amilcar in Annibale posuisset, iure optimo collocaverat. Prospiciebat enim quantum splendorem, quantum decus, quantum lumen tanta illa indoles, ac virtus tibi, ac posteris suis allatura esset. Quocirca omnes illius curae, cogitationes in te positae erant, te unum admirabatur, te solum cogitabat, de te cum optimè ac prudentissimè iudicaret, maximum, & amplissimum fieri studebat. Quod quidem parentis tui iudicium, voluntas, studium, milites cum luce clarius animadvertent, atque ipsi non aliter sentirent, sed animis, ac studiis in sententiam patris omnes unanimes conspirarent: illo etiam vivente, omnium iudicio, & praerogativa imperium ad te delatum videbatur, ut si quis casus accidisset, qui multi humanitus accidere consueverunt, ut patrem tuum desiderarent, te Ducem affererent, tuo ductu, & auspiciis regerentur.

Quo quid tibi aut honorificentius, aut illustrius contingere potuit? Non enim iudicio solum Imperatoris, quod C. Mario apud Numantiam sub Emilianio Scipione equestria stipendia merenti contigisse, memoriae proditum est; sed commilitonum quoque sententia, ac iudicio tibi cum tua summa laude tributum est. Nam in caena cum miles quispiam de Scipione quaesisset, si quid ei in Hispania aduersi obvenisset, quemnam potissimum tanto bello, ac tantis rebus praefecturi essent: Protenso digito in C. Marium, qui supra eum fortè discumberet, hunc inquit praeficiendum caeseo. Ex illo tantus in te militum amor, tantum studium, is cultus, ea observantia, vel tua singulari humanitate, comitate, liberalitate, vel tali de te parentis tui iudicio omnium in te extitit, ut amisso fortissimo Imperatore patre tuo, te unum etiam adolescentem (nondum enim quod recordari facillè potes vigesimum secundum annum natus eras) maximo totius exercitus consensu Imperatorem appellaverunt. Haec tamen, Illustrissime Princeps, quae de disciplina, & institutione puerili, quae de indole, & incrementis adolescentiae tuae, quae de rebus, & exercitationibus etiam vivo patre, quae denique de illius iudicio, studio, de militum animis, ac favore in te singulari pro meo instituto a me breviter percurta sunt, eiusmodi fuerunt, ut cum paucis a me commemorata sint, satis tamen pro dignitate laudari non potuerint. Quae verò sequuntur, ac restant, cum tot, ac tanta sint, ut ne cogitatione quidem, ac memoria comprehendi possint, ne dum oratione, ac verbis satis explicari, dabis mihi in hanc veniam, humanissime Princeps, ut si summas, & quasi capita, atque apices rerum tuarum tantummodo attigero, non parum a me dictum fuisse, existimes; superiora enim imaginem quamdam virtutis,

X 2 ani-